

POSTANOWIENIE

Dnia 8 kwietnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z powództwa E. Z.
przeciwko Szpital Powiatowy im. [...] w T.
o przywrócenie do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 8 kwietnia 2014 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w P.
z dnia 5 lipca 2013 r., sygn. akt VI Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od powoda E. Z. na rzecz strony pozwanej 120 (sto dwadzieścia) zł tytułem zwrotu kosztów w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z 5 lipca 2013 r. oddalił apelację skarżącego powoda E.Z. od wyroku Sądu Rejonowego w P. z 10 kwietnia 2013 r., którym oddalono jego powództwo po wypowiedzeniu umowy o pracę dokonany 31 stycznia 2013 r. Wcześniej toczyła się sprawa z powództwa powoda po wypowiedzeniu umowy o pracę z 1 marca 2012 r. Powództwo o przywrócenie do pracy zostało uwzględnione wyrokiem z 21 września 2012 r. i wyrokiem Sądu Okręgowego w P. z 14 grudnia 2012 r., oddalającym apelację pracodawcy (IV Pa (...)). W obecnej sprawie Sąd Okręgowy stwierdził, że wypowiedzenie było zgodne z prawem. Prawdziwą (rzeczywistą) i uzasadniającą wypowiedzenie była pierwsza przyczyna, tj. niepodjęcie przez powoda pracy w charakterze konsultanta na

oddziale ratunkowym i przedłożenie zwolnień lekarskich pokrywających wszystkie dni robocze od 15 marca do 14 czerwca 2012 r., które zostały zakwestionowane przez ZUS. Powód wykorzystał okresy pobierania świadczeń z ubezpieczenia społecznego niezgodnie z ich przeznaczeniem, a przy tym świadczył pracę zarobkową w prywatnym gabinecie lekarskim. Zachowanie powoda stanowiło naruszenie jednego z podstawowych obowiązków umowy o pracę, tj. świadczenia pracy na rzecz pracodawcy. Uzasadniona była również trzecia przyczyna wypowiedzenia związana z utratą zaufania wobec powoda z uwagi na uchylenie się przez powoda od wykonania prawomocnego wyroku w innej sprawie. Zaniechanie to należy ocenić, jako pejoratywne zachowanie powoda, które oddziałuje na relację pracownik – pracodawca. Chodziło o przeproszenie osoby, z którą po przywróceniu do pracy powód miałby współpracować. Powód zajmował stanowisko kierownicze, a zatem należy od niego wymagać większego poszanowania norm prawnych, ale przede wszystkim zasad i reguł obowiązujących we wzajemnych relacjach międzyludzkich w zakładzie pracy. Utrata zaufania wynika z tego, że powód powinien wykonać wyrok odnoszący się do innej osoby wykonującej usługi medyczne u pozwanego, po drugie jako osoba kierująca zespołem nie powinien lekceważyć prawomocnych orzeczeń sądu.

W skardze kasacyjnej powód zarzucił: I. naruszenie przepisów postępowania – art. 132 § 1 zd. 3 k.p.c. w zw. z art. 125 § 1 k.p.c. w związku z – *per analogiam* – art. 97 § 2 k.p.c. – przez zaniechanie dokonania zwrotu pisma procesowego adw. Ż.D. z 2 lipca 2013 r. zawierającego wykazanie umocowania W.B. do reprezentowania pozwanego, podczas gdy pismo to nie spełniało wymogów art. 132 § 1 k.p.c., co obligować winno Sąd Okręgowy do jego zwrotu, a w konsekwencji do przyjęcia, iż pozwany nie wykazał umocowania W.B. do reprezentowania pozwanego, a zatem wszelkie czynności procesowe pozwanego w toku całego postępowania w niniejszej sprawie, w tym dokonane przez pełnomocników, winny zostać przez Sąd pominięte; II. naruszenie prawa materialnego – art. 45 § 1 k.p. przez błędną wykładnię i w konsekwencji przyjęcie, iż uzasadnione było wypowiedzenie umowy o pracę powodowi w oparciu o okoliczności znane pracodawcy przed prawomocnym przywróceniem do pracy, które mogły i powinny być wskazywane przez pracodawcę jako okoliczności

sprzeciwiające się możliwości i celowości przywrócenia do pracy w poprzedniej prawomocnie osądzonej sprawie o przywrócenie do pracy (tj. w oparciu o rzekome nadużycie przez powoda korzystania ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego oraz, że nie wykonał w całości obowiązków wynikających z wyroku Sądu Apelacyjnego w (...), wydanego w sprawie z powództwa A. S. przeciwko E. Z. o ochronę dóbr osobistych), podczas gdy stwierdzić należy, iż takie wypowiedzenie – dokonane w oparciu o ww. okoliczności – było nieuzasadnione; III. naruszenie przepisów prawa materialnego – art. 45 § 1 k.p. przez błędną wykładnię i w konsekwencji przyjęcie, iż uzasadnione było wypowiedzenie umowy o pracę powodowi z uwagi na rzekomą utratę zaufania przez pracodawcę wobec powoda wskutek nie wykonania przez powoda w całości obowiązków wynikających z prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w (...), wydanego w sprawie z powództwa A. S. przeciwko E. Z. o ochronę dóbr osobistych – podczas gdy stwierdzić należy, iż w niniejszej sytuacji brak obiektywnych przyczyn do stwierdzenia utraty zaufania wobec powoda, co czyni wypowiedzenie nieuzasadnionym.

Powód wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania „albowiem: 1. w zakresie zarzutu pomieszczonego w punkcie pierwszym powyżej stwierdzić należy, iż w niniejszej sprawie występuje oczywista zasadność skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., sprowadzająca się do oczywistego naruszenia przez Sąd Okręgowy w P. przepisu art. 132 § 1 zd. 3 k.p.c. w zw. z art. 125 § 1 k.p.c., który w swojej treści obliguje Sąd do zwrotu pisma procesowego, do którego nie dołączono dowodu jego doręczenia albo dowodu wysłania przesyłką poleconą drugiej stronie; 2. w zakresie zarzutu pomieszczonego w punkcie drugim powyżej stwierdzić należy, iż w niniejszej sprawie występuje oczywista zasadność skargi kasacyjnej w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., polegająca na oczywistym naruszeniu przez Sąd Okręgowy w P. przepisu art. 45 § 1 k.p. poprzez przyjęcie, iż uzasadnionym jest wypowiedzenie umowy o pracę przez pracodawcę w oparciu o okoliczności znane pracodawcy przed prawomocnym przywróceniem do pracy, które mogły i powinny być wskazywane przez pracodawcę jako okoliczności sprzeciwiające się możliwości lub celowości przywrócenia do pracy w poprzedniej prawomocnie osądzonej sprawie o przywrócenie do pracy; przy czym oczywistość

ww. naruszenia potwierdzona jest orzecznictwem Sądu Najwyższego; 3. w zakresie zarzutu pomieszczonego w punkcie trzecim powyżej stwierdzić należy, iż w niniejszej sprawie występuje oczywista zasadność skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., polegająca na oczywistym naruszeniu przez Sąd Okręgowy w P. przepisu art. 45 § 1 k.p. poprzez uznanie, iż niewykonanie przez pracownika zajmującego stanowisko kierownicze prawomocnego wyroku w sprawie o ochronę dóbr osobistych stanowi obiektywną podstawę do wypowiedzenia ww. pracownikowi umowy o pracę z uwagi na utratę zaufania, ze szczególnym uwzględnieniem okoliczności, iż pracownik wywiódł skargę kasacyjną do ww. prawomocnego wyroku oraz w części ów wyrok wykonał; ewentualnie, w razie niepodzielenia przez Sąd Najwyższy twierdzeń pomieszczonych w punkcie trzecim, odnoszących się do trzeciego zarzutu, 4. stwierdzić należy, iż w niniejszej sprawie występuje istotne zagadnienie prawne w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., którego istota sprowadza się do stwierdzenia przez Sąd Najwyższy: czy niewykonanie prawomocnego wyroku w sprawie o ochronę dóbr osobistych – w części dotyczącej złożenia oświadczenia o określonej treści – wydanego w sprawie pomiędzy pracownikiem zajmującym stanowisko kierownicze, a osobą współpracującą na podstawie umowy o wykonanie usług, może stanowić obiektywną podstawę do wypowiedzenia ww. pracownikowi umowy o pracę z uwagi na utratę zaufania, ze szczególnym uwzględnieniem okoliczności, iż pracownik wywiódł skargę kasacyjną od ww. prawomocnego wyroku, która została przyjęta do rozpoznania, a nadto w części ów wyrok wykonał”.

W odpowiedzi pozwany wniósł o nieprzyjęcie skargi do rozpoznania i zasądzenie kosztów. Pismo z 2 lipca 2013 r. potwierdzało jedynie legitymację W. B. do udzielenia pełnomocnictwa procesowego. Powód nie kwestionował legitymacji W.B. do udzielenia pełnomocnictwa procesowego. Poprzednia sprawa o przywrócenie do pracy została rozstrzygnięta przez Sąd Rejonowy w P. 21 września 2012 r. Pozwana nie miała możliwości zgłoszenia w toku tego postępowania okoliczności, o których dowiedziała się w listopadzie 2012 r. oraz w styczniu 2013 r. Pozwana nie wiedziała też, że powód nie wykona wyroku z 6 grudnia 2012 r. dotyczącego złożenia oświadczenia woli. Wyrok Sądu Najwyższego z 9 maja 2013 r., II PK 245/12, dotyczy innej sytuacji niż w niniejszej sprawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wskazane we wniosku podstawy nie spełniają się jako przesłanki przedsądu.

Chronologicznie jako pierwszą powołano podstawę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Zasadnicza jej wadliwość polega na odwoływaniu się do zarzutów podstaw kasacyjnych, gdyż podstawy przedsądu stanowią odrębny element skargi kasacyjnej (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c. i art. 398⁴ § 2 k.p.c. w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c.). Na etapie przedsądu nie ocenia się podstaw kasacyjnych, lecz tylko podstawy przedsądu. Podstawy kasacyjne podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania. Oznacza to, że podstawy kasacyjne ani ich uzasadnienie na zastępują podstaw przedsądu. Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinien więc samodzielnie, czyli odrębnie do podstaw kasacyjnych, wskazać i wykazać podstawę przedsądu. Odnosi się to również do szczególnej podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., która jako jedyna ma na uwadze indywidualny interes skarżącego w przyjęciu skargi do rozpoznania. Podstawa ta spełnia się wtedy, gdy wniosek wskazuje i wykazuje naruszenie przepisów, które bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że wyrok jest oczywiście wadliwy i dlatego skarga powinna zostać przyjęta do rozpoznania. Odrębność podstaw kasacyjnych i podstaw przedsądu wyraża się w tym, że w ocenie podstawy przedsądu nie bierze się pod uwagę zarzutów i argumentów podstawy kasacyjnej. O ile zasadne podstawy kasacyjnej prowadzą do uwzględnienia skargi (*a contrario* z art. 398¹⁴ k.p.c.), to w podstawie przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. chodzi o kwalifikowaną zasadność, czyli aż oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Ujawnia się to już przy pierwszym zarzucie (1) podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., gdyż odwołuje się do naruszenia przepisów prawa procesowego - art. 132 § 1 zdanie 3 k.p.c. w związku z art. 125 § 1 k.p.c. – a przecież nie każde naruszenie prawa procesowego świadczy o zasadności podstawy kasacyjnej. Znaczenie ma tylko takie naruszenie prawa procesowego, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). O wyniku sprawy decyduje zaś prawo materialne, gdyż to ono wyznacza, jakie ustalenie w sprawie są konieczne dla co najmniej dostatecznego wyjaśnienia

spornych okoliczności i dla zastosowania prawa materialnego (art. 217 § 3 k.p.c., art. 227 k.p.c., art. 382 k.p.c.). Tymczasem wniosek skupia się na zarzucie naruszenia art. 132 § 1 zdanie 3 k.p.c. w związku z art. 125 § 1 k.p.c. i nie wykazuje, jaki miało wpływ – jeżeli nawet stwierdzić naruszenie tych przepisów – na wynik sprawy, czyli na podstawowe ustalenia stanu faktycznego, istotne w sprawie i na zastosowanie prawa materialnego. Z braku zwrotu pisma z 2 lipca 2013 r. nie wynika, że W. B. nie reprezentował pozwanego. Sąd nie zwrócił pisma i nie ma podstaw do twierdzenia, że należy pominąć wszystkie czynności dokonane przez pełnomocników pozwanego. Skarżący nie zarzuca nieważności postępowania ani niewyjaśnienia istoty sprawy albo brak dostatecznego wyjaśnienia spornych okoliczności przed wyrokowaniem. Ta uwaga odnosi się w prostej linii do oceny pozostałych dwóch zarzutów (2 i 3) podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., gdyż skarżący w centrum zarzutu stawia naruszenie art. 45 § 1 k.p.c., natomiast pomija, że w ocenie prawa materialnego wiążą Sąd Najwyższy ustalenia stanu faktycznego, na których oparto zaskarżony wyrok (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Reguła ta odnosi się również do oceny podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., gdyż w przeciwnym razie zachodziłby dysonans między etapem przedsądu i późniejszym ograniczeniem w rozpoznaniu podstaw kasacyjnych wynikającym z art. 398³ § 3 k.p.c. i art. 398¹³ § 2 k.p.c. Oznacza to, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania nie może budować zarzutów naruszenia art. 45 § 1 k.p. na innych ustaleniach, niż te, na których oparto wyrok Sądu drugiej instancji. Po wtóre przepis art. 45 § 1 k.p.c. odnosi się do dwóch odrębnych podstaw, czyli do zasadności wypowiedzenia i do naruszenia przepisów o wypowiedaniu umów o pracę. Zasadność (niezasadność) wypowiedzenia to klauzula generalna, a to oznacza, że jest to regulacja otwarta, która wyklucza egzemplifikację wszystkich możliwych sytuacji zasadności wypowiedzenia umowy o pracę na czas nieokreślony. Natomiast przepisy o wypowiedaniu umów o pracę to konkretne przepisy zamieszczone w Kodeksie pracy i w ustawach szczególnych, jednak żadnego z tych przepisów wniosek nie wskazuje. Pozostaje więc zasadność wypowiedzenia, lecz tu nie można stwierdzić, iżby skarga była oczywiście uzasadniona. Otóż w zakresie zarzutu drugiego (2) pomija się, że przedmiotem sprawy z odwołania pracownika od wypowiedzenia jest zasadniczo przyczyna podana w wypowiedzeniu

(art. 30 § 4 k.p.). Sytuacja skarżącego nie jest tożsama z sytuacją powoda w sprawie rozpoznanej przez Sąd Najwyższy pod sygn. II PK 245/12. W sprawie skarżącego nie chodziło o przyczynę wypowiedzenia znaną już uprzednio i o „rozsądny adekwatny związek czasowo-przyczynowy” tej przyczyny z kolejnym wypowiedzeniem, a także nie o nie likwidację stanowiska pracy skarżącego i przyczyny leżące po stronie pracodawcy. W tamtej sprawie „do likwidacji stanowiska pracy powoda doszło maju 2009 r., i z tej przyczyny pozwana wypowiedziała definitywnie umowę o pracę dopiero w styczniu 2011 r. po przywróceniu powoda do pracy w zmienionej już strukturze organizacyjnej”. Natomiast w obecnej sprawie poprzedni spór powoda o przywrócenie do pracy koncentrował się na innej przyczynie wypowiedzenia niż obecna i pracodawca wcale nie był zobowiązany, aby w poprzednim postępowaniu zgłaszać późniejsze zdarzenia w aspekcie stosowania art. 45 § 2 k.p., zwłaszcza, że według ustaleń w sprawie, znaczenie miały nowe okoliczności, które powstały już po prawomocnym zakończeniu poprzedniej sprawy. Dotyczy to negatywnej oceny przez pracodawcę niewykonania przez skarżącego wyroku wymagającego przeproszenia innego lekarza. Na tej podstawie pracodawca mógł utracić zaufanie do skarżącego, oczywiście ocena w tym zakresie może być obiektywizowana, jednak nie może być oderwana od ustaleń w sprawie, których skarżący nie zakwestionował, a więc zależy od indywidualnych okoliczności. Prócz tego utrata zaufania wynikała również z drugiej ustalonej przyczyny. Innymi słowy ocena w tym zakresie należy w pierwszej kolejności do Sądu powszechnego, utrata zaufania jest również określonym ustaleniem faktycznym i zachodzi związaniem takim ustaleniem w ocenie podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zwłaszcza że Sąd odwołał się do konkretnych zdarzeń. Wyrok zobowiązujący do przeprosin był prawomocny i nie miało znaczenia to, że skarżący wniósł skargę kasacyjną, chodziło wszak o zaniechanie (niewykonanie) prawomocnego wyroku.

Druga podstawa przedsądu tylko hasłowo odwołuje się do istotnego zagadnienia prawnego, które ma na uwadze przepis art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Nie wykracza bowiem poza zwykłą wykładnię i stosowanie prawa. Istotne zagadnienie prawne to problem jurydycznie doniosły, opracowany na podstawie analizy prawa, orzecznictwa a nawet doktryny, po której to wpierw sam skarżący może stwierdzić,

że takie zagadnienie występuje i dlatego powinien rozpoznać je Sąd Najwyższy. W przeciwnym razie funkcja przedsądu będzie bezprzedmiotowa i postępowanie kasacyjne stanie się kolejną powszechną (trzecią) instancją. Innymi słowy skarżący istotne zagadnienie prawne zdaje się kotwiczyć w art. 45 § 1 k.p., jednak zauważono już wyżej, że regulacja ta oparta jest na klauzuli generalnej zasadności wypowiedzenia, która ma niemałe orzecznictwo, co nie dowodzi, że przepis jest skomplikowany, ale to, że decyduje indywidualna ocena każdego przypadku. Nie trzeba wszak szerzej powtarzać, że mają swoje uzasadnienie wymagania stawiane pracownikom na stanowiskach kierowniczych oraz to, że utrata zaufania nie musi być nawet zawiniona przez pracownika. Wszystko to jednak dotyczy tylko określonego kazusu, który nawiązuje do sytuacji skarżącego i właściwy jest podstawie przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. a nie składa się na podstawę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Wyroki prawomocne podlegają wykonaniu, nawet gdy skarga kasacyjna została przyjęta do rozpoznania, chyba że nastąpiło proceduralne wstrzymanie wykonania wyroku. Skarga kasacyjna w sprawie cywilnej została oddalona (wyrok Sądu Najwyższego z 4 grudnia 2013 r., sygn. akt II CSK 153/13).

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji, stosownie do art. 398⁹ § 2 k.p.c.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 w związku z art. 398²¹ k.p.c. oraz § 12 ust. 1 pkt 1 i § 13 ust. 4 pkt 2 (stosowanego odpowiednio do odpowiedzi na skargę kasacyjną) rozporządzenia z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.